03/04/2019

“Ο άγιος είναι ένα αθώο πρόβατο, πρόθυμο πάντοτε να θυσιαστεί”

/ Γνώμες

π. Δημήτριος Στανιλοάε

Στο πρόσωπο του αγίου, με τον προσιτό χαρακτήρα του στις σχέσεις του, με την ύψιστη προσοχή για τον άλλο, με την ετοιμότητα όπου δίνεται στον Χριστό, η ανθρωπότητα θεραπεύεται και ανανεώνεται. Πώς όμως εμφανίζεται με συγκεκριμένο τρόπο, αυτή η ανανεωμένη ανθρωπότητα; Ο άγιος αφήνει να διαφανεί, σε αναφορά προς κάθε ανθρώπινο ον, μια συμπεριφορά γεμάτη λεπτότητα, διαφάνεια, καθαρότητα σκέψεως και αισθημάτων. Η λεπτότητά του επεκτείνεται ακόμη και στα ζώα και τα πράγματα, επειδή σε κάθε πλάσμα βλέπει ένα δώρο της αγάπης του Θεού και δεν θέλει να πληγώσει αυτή την αγάπη, με το να μεταχειρίζεται αυτά τα δώρα με αμέλεια ή αδιαφορία. Σέβεται κάθε άνθρωπο και κάθε πράγμα. Εάν κάποιος άνθρωπος ή ακόμη ένα ζώο υποφέρει, τους φανερώνει μια βαθειά συμπάθεια.

Ο Άγιος Ισαάκ ο Σύρος λέει για την συμπάθεια του αγίου: *«Και τί έστι καρδία ελεήμων; Και είπε· καύσις καρδίας υπέρ πάσης της κτίσεως, υπέρ των ανθρώπων, και των ορνέων, και των ζώων, και των δαιμόνων, και υπέρ παντός κτίσματος. Και εκ της μνήμης αυτών, και της θεωρίας αυτών ρέουσιν οι οφθαλμοί αυτού δάκρυα.*

Εκ τής πολλής και σφοδράς ελεημοσύνης της συνεχούσης την καρδίαν, και εκ της πολλής καρτερίας σμικρύνεται η καρδία αυτού, και ου δύναται βαστάξαι, ή ακούσαι, ή ιδείν βλάβην τινά, ή λύπην μικράν εν τη κτίσει γινομένην. Και διά τούτο και υπέρ των αλόγων, και υπέρ των εχθρών της αληθείας, και υπέρ των βλαπτόντων αυτόν εν πάση ώρα ευχήν μετά δακρύων προσφέρει, του φυλαχθήναι αυτούς, και ιλασθήναι αυτοίς ομοίως και υπέρ της φύσεως των ερπετών εκ της πολλής αυτού ελεημοσύνης της κινούμενης εν τη καρδία αυτού αμέτρως καθ' ομοιότητα του Θεού». (Λόγος πα', σ. 306). Όσο για τον άγιο Καλλίνικο de Cernica, όταν δεν είχε χρήματα να δώσει στους φτωχούς, σε κάθε πόλη, στρεφόταν κλαίγοντας προς όσους τον περικύκλωναν και έλεγε: «Δώστε μου χρήματα, να στείλω στους μικρούς αδελφούς του Ιησού».

Αυτή η συμπάθεια αποκαλύπτει μια καρδιά τρυφερή, εξαιρετικά ευαίσθητη, ξένη σε κάθε σκληρότητα, στην αδιαφορία και τη βιαιότητα. Μας δείχνει πως η σκληρότητα προήλθε από την αμαρτία και τα πάθη. Στη συμπεριφορά του αγίου και ακόμα στις σκέψεις του, δεν συναντάμε ούτε χυδαιότητα, ούτε μικροπρέπεια, ούτε αγένεια. Κανένα ίχνος προσποιήσεως καμιά έλλειψη αλήθειας. Στο πρόσωπό του κορυφώνεται η τρυφερότητα, η διαφάνεια, που ενώνεται με την καθαρότητα, τη γενναιόδωρη προσοχή για τους ανθρώπους, μ' αυτή τη διάθεση με την οποία όλο το είναι του συμμετέχει στα προβλήματα και τους πόνους τους. Σ' όλες αυτές τις αρετές φανερώνεται μια έξοχη πραγμάτωση της ανθρώπινης φύσεως.

Υπάρχει πραγματικά μια διακριτικότητα και μια ευγένεια γεμάτες στοργή, μέσα σ' αυτή την ανώτερη μορφή τρυφερότητας, που ξεπερνάνε πολύ τη συνηθισμένη διακριτικότητα και ευγένεια, που κρατούν τις αποστάσεις και τηρούν τους τύπους. Η τρυφερότητα αυτή δεν αποφεύγει τις σχέσεις με τους ταπεινότερους ανθρώπους και δεν την ξενίζουν καταστάσεις, όπου άλλοι θα πίστευαν ότι τους μειώνουν. Το παράδειγμα αυτής της τρυφερότητας είναι η κένωση του Χριστού, η συγκατάβασή Του. Εκείνος δεν θέλησε να μείνει μακρυά από τους αμαρτωλούς ούτε από τις γυναίκες, που αποφεύγουν όσοι άνθρωποι προσέχουν την υπόληψή τους. Η κένωση του Χριστού, είναι αυτή η ύψιστη τρυφερότητα. Εδώ γίνεται φανερή η θέληση να μη βαρύνει τους ταπεινούς, να μην τους ενοχλήσει. Με την κένωσή Του θέλησε ν' ανοίξει ένα δρόμο προς την καρδιά τους. Με την τρυφερότητά Του είχε την πρόθεση να τους κάνει να εγκαταλείψουν τη βαναυσότητά τους, αντί να επιμένουν σε μια σκληρότητα, όπου η περιφρόνηση του κατωτέρου απαντά σ' εκείνη του ανωτέρου.

Ο Χριστός με την κένωσή Του, θέλησε να γκρεμίσει τον τοίχο της βαναυσότητας και της σκληρότητας, που περιζώνει σαν όστρακο την ευπαθή ουσία της αληθινής ανθρώπινης φύσεως.

Στην τρυφερότητα της συμπεριφοράς τους οι άγιοι εμπνέονται από την κένωση του Χριστού. Ταυτόχρονα είναι οι πρόδρομοι αυτού του μέλλοντος επιπέδου μιας ανθρωπότητας, όπου θα βασιλεύει η τρυφερότητα στις ανθρώπινες σχέσεις. Γιατί οι άνθρωποι, πάντοτε ανικανοποίητοι από την επιφανειακή ισότητα, που προσπαθούν να πραγματοποιήσουν, τείνουν τώρα προς ένα ανώτερο επίπεδο αμοιβαίων σχέσεων, γεμάτων από τρυφερότητα.

Χάρη σε μια συνείδηση, που η ευαισθησία της τράφηκε και καθαρίστηκε μ' αυτή την ευαισθησία του Θεού, που έγινε άνθρωπος για τους ανθρώπους και στην οποία συμμετέχουν, οι άγιοι διακρίνουν στους άλλους τις πιο λεπτές καταστάσεις της ψυχής και αποφεύγουν όλα όσα θα μπορούσαν να τους προκαλέσουν κάποια ενόχληση, χωρίς όμως να παραλείπουν να τους βοηθούν να θριαμβεύουν πάνω στις αδυναμίες τους και να νικούν τις δυσκολίες τους. Ακόμη, ο άγιος είναι περιζήτητος ως ο έμπιστος, που θα του φανερώσουν τα πιο μύχια μυστικά. Γιατί μπορεί να διαβάσει στους άλλους μια ανάγκη που μόλις εμφανίσθηκε κι όλα όσα καλά μπορούν να επιθυμήσουν.

Βιάζεται τότε να ικανοποιήσει αυτό το αίτημα και σ' αυτό δίνεται ολόκληρος. Αλλά το ίδιο εύκολα διακρίνει στους άλλους τις αμαρτίες τους, ακόμα κι εκείνες που συγκαλύπτουν έπιτηδειότατα. Τότε η συμπάθειά του γίνεται καθαρτική, με την τρυφερή δύναμη της καθαρότητάς του και με την οδύνη, που του προξενούν οι άσχημες προθέσεις των άλλων ή οι διεστραμμένες επιθυμίες τους. Και αυτή η οδύνη ζει μέσα του.

Σε κάθε μια απ' αυτές τις περιστάσεις ο άγιος γνωρίζει ποιά είναι η κατάλληλη στιγμή για να μιλήσει και τι πρέπει να πει. Γνωρίζει επίσης πότε πρέπει να σιωπήσει και τι να αποσιωπήσει. Αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένα είδος «ποιμαντικής διπλωματίας», αυτή η λεπτή διορατικότητα των αγίων, αυτή η νέα φανέρωση της ευγένειας και της διακριτικότητάς τους.

Από τον άγιο ακτινοβολεί πάντοτε ένα πνεύμα γενναιοδωρίας, αυταπάρνησης, προσοχής, συμμετοχής, χωρίς καμμιά φροντίδα του εαυτού του· μια θέρμη, που θερμαίνει τους άλλους και τούς δίνει το αίσθημα ότι αποκτούν δυνάμεις και τους κάνουν να νοιώθουν τη χαρά πως δεν είναι μόνοι. Ο άγιος είναι ένα αθώο πρόβατο, πρόθυμο πάντοτε να θυσιαστεί, για ν' αναλάβει τον πόνο των άλλων, αλλά κι ένας άσειστος τοίχος, που πάνω του μπορούν να στηριχτούν όλοι. Συμμετέχοντας μ'

αυτό τον τρόπο στη μοίρα των άλλων, δείχνει άλλοτε μια μεγάλη σύνεση κι άλλοτε, αντίθετα εκφράζεται με διάχυση. Είναι περιττό να μιλήσει κανείς για την τέλεια ανιδιοτέλειά του στις σχέσεις του με τους άλλους.

Εξάλλου, κανείς δεν είναι πιο ταπεινός απ' αυτόν, πιο ελεύθερος από κάθε τι το τεχνητό, πιο μακρυά από κάθε κομπορρημοσύνη, πιο φυσικός στη συμπεριφορά του, ενώ δέχεται και κατανοεί κάθε τι αληθινά ανθρώπινο, όλες τις ταπεινές και κάποτε γελοίες καταστάσεις της ανθρώπινης φύσεως μας, που δεν είναι μεγάλη, παρά μόνο όταν δεν καυχιέται για το μεγαλείο της. Έτσι, ο άγιος δημιουργεί αμέσως μια ατμόσφαιρα οικειότητας, ανθρώπινης προσεγγίσεως, φιλίας ανάμεσα σ' αυτόν και τους άλλους. Εξανθρωπίζει αυτές τις σχέσεις του με τους άλλους και τους βάζει τη σφραγίδα της αυθεντικότητας, επειδή και ο ίδιος έγινε βαθειά ανθρώπινος και αυθεντικός. Μιλάει με τρυφερότητα, αποφεύγοντας να κατονομάσει με βαναυσότητα τις αδυναμίες των άλλων και συνάμα δημιουργεί τις συνθήκες μιας άμεσης, ειλικρινούς και ανοικτής σχέσεως με τους άλλους. Μ' αυτό τον τρόπο τους ωθεί να ομολογήσουν τις αδυναμίες και τις αμαρτίες τους με ειλικρίνεια και τους δίνει τη δύναμη να τις νικήσουν.

Οι άγιοι έφτασαν στην καθαρή απλότητα, γιατί εντός τους έχουν ξεπεράσει κάθε δυαδικότητα, κάθε διπροσωπία, λέει ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής. Έχουν ξεπεράσει τον αγώνα της ψυχής και του σώματος, των καλών προθέσεων και των έργων που πράττουν, των απατηλών φαινομένων και των κρυφών λογισμών, αυτού που προσποιούνται πως είναι και αυτού που πραγματικά είναι. Έχουν γίνει απλοί, γιατί δόθηκαν ολοκληρωτικά στο Θεό. Αυτός είναι ο λόγος, που μπορούν να δοθούν ολοκληρωτικά και στους ανθρώπους, στις σχέσεις τους μ' αυτούς. Αν κάποτε αποφεύγουν να κατονομάσουν με βάναυσο τρόπο τις αδυναμίες των ανθρώπων, το κάνουν για να μην τους αποθαρρύνουν και για να αυξήσουν μέσα τους την αιδώ, τη λεπτότητα, την αναγνώριση, την απλότητα και την ειλικρίνεια. Οι άγιοι πάντοτε ενθαρρύνουν. Γι' αυτό και κάποτε μειώνουν τις υπερβολικές διαστάσεις, που δίνουν στις αμαρτίες τους, τα πάθη και τις αδυναμίες τους οι άνθρωποι με τη φαντασία τους. Τους ελευθερώνουν από το αίσθημα της απελπισίας ή της ολοκληρωτικής αδυναμίας. Αλλά και την υπερηφάνεια των άλλων την μειώνουν κάποτε με μια λεπτή διάθεση.

Χαμογελούν, μα δεν ξεσπούν σε γέλια ή σαρκασμό. Άλλοτε μπροστά σε ανήθικες πράξεις και καταδικαστέα πάθη εκφράζουν τη σοβαρότητά τους, χωρίς να εμπνέουν τον τρόμο. Προσδίνουν μια άπειρη αξία στους πιο ταπεινούς ανθρώπους, επειδή ο ίδιος ο Υιός του Θεού με τη σάρκωσή Του έδωσε σε κάθε άνθρωπο την άπειρη αυτή αξία. Στον κάθε άνθρωπο οι άγιοι βλέπουν τον Χριστό, καθώς αναφέρουν στους λόγους τους ορισμένοι πνευματικοί Πατέρες. Αλλά ταυτόχρονα

κατεβάζουν τον εγωισμό των άλλων, παρουσιάζοντας τον εαυτό τους ως υπόδειγμα ταπεινοφροσύνης. Μ’ αυτό τον τρόπο αποκαθιστούν συνεχώς τη φυσική ενότητα ανάμεσα στους ανθρώπους.

Με την ταπεινοφροσύνη του ο άγιος διαβαίνει σχεδόν απαρατήρητος, αλλά είναι πάντα παρών, όταν κάποιος έχει ανάγκη στηρίξεως, παρηγοριάς, ενθαρρύνσεως. Παραμένει κοντά σε εκείνον, που οι άλλοι εγκαταλείπουν. Γι’ αυτόν καμιά δυσκολία δεν είναι ανυπέρβλητη, κανένα εμπόδιο ανίκητο, όταν πρόκειται να σώσει κάποιον από μια απελπιστική κατάσταση. Δείχνει τότε μια καταπληκτική δύναμη και δεξιοτεχνία, συνυφασμένη με μια ηρεμία και μια άσειστη εμπιστοσύνη, γιατί πιστεύει σταθερά στη βοήθεια του Θεού, την οποία ζητεί με επίμονη προσευχή.

Είναι το πιο ανθρώπινο και ταπεινό ον, αλλά συνάμα και μια ασυνήθιστη και εκπληκτική φυσιογνωμία. Προκαλεί στους άλλους το αίσθημα ότι αποκαλύπτει εντός του και εντός τους, την αληθινή ανθρώπινη φύση.

Κι αυτή η ανθρώπινη φύση έχει τόσο καλυφθεί από το τεχνητό, από μια προσπάθεια να φαίνεται αυτό που δεν είναι, ώστε, σαν φθάσει ν’ αποκαλυφθεί, να εκπλήσσει, γιατί μοιάζει με κάτι αφύσικο.

Ο άγιος είναι ο πιο ευπροσήγορος από τους ανθρώπους και συνάμα, άθελά του, επιβάλλεται. Είναι εκείνος, που προσελκύει περισσότερο την προσοχή και προκαλεί περισσότερο τον σεβασμό. Γίνεται στενός φίλος για τον καθένα, εκείνος που σας καταλαβαίνει καλύτερα, που σας κάνει να αισθάνεστε πιο άνετα μπροστά του, και συνάμα στενόχωρα, με το να σας οδηγεί στη γνώση των ηθικών σας ελλείψεων και των αμαρτημάτων, που αποφεύγετε να δήτε. Σας γεμίζει με το απλό μεγαλείο της καθαρότητάς του και με τη θέρμη της καλοσύνης και της προσοχής του· προκαλεί εντός σας τη ντροπή, που έχετε ένα τόσο χαμηλό επίπεδο, που έχετε παραμορφώσει μέσα σας την ανθρώπινη φύση, που είστε ακάθαρτος, τεχνητός, γεμάτος υποκρισία, μικροπρέπεια. Όλα αυτά παίρνουν μιαν ανάγλυφη όψη καταπληκτική, στην ακούσια σύγκρισή της με αυτή του αγίου.

Ο άγιος δεν ασκεί καμία επίγεια εξουσία. Δεν διατάζει με αυστηρότητα. Κι έπειτα δεν δημιουργείται μέσα σας καμία κριτική εναντίον του και δεν γεννιέται καμιά αντίθεση. Γιατί για σας «ενσαρκώνει» το πρόσωπο του Χριστού, τρυφερό και ισχυρό συνάμα. Κι έτσι δεν ζητάτε να κρυφτείτε ή να εξαφανιστείτε μπροστά του. Μα ίσως και να ζητάτε να τον αποφύγετε περισσότερο από κάποιον που θα σας διέταζε με αυστηρότητα, γιατί αισθάνεστε πως κατέχει αυτή την αμείωτη σταθερότητα, την ολοκληρωτική ταύτιση του προσώπου του με το αγαθό, αν κι αυτή η σταθερότητα στις πεποιθήσεις, τη ζωή, τις γνώμες, τις συμβουλές που δίνει, είναι σταθερότητα χωρίς ακαμψία.

Κι αυτή είναι η αιτία, για την οποία οι γνώμες και οι συμβουλές που σας δίνει για το τι πρέπει να κάνετε, παρά τον τελείως παράδοξο χαρακτήρα τους, γίνονται για σας διαταγές περισσότερο επιτακτικές από κάθε γήινη προσταγή, διαταγές τέτοιες, που μπορεί κανείς να καταβάλει κάθε προσπάθεια και θυσία, για να τις εκτελέσει. Γιατί η τρυφερότητα του αγίου είναι ταυτόχρονα σταθερότητα και καλωσύνη. Και η μια και η άλλη παίρνουν θέση μέσα στη θεία ακτινοβολία κι αφήνουν να φανεί η διαταγή της θείας καλοσύνης, που επιβάλλει με γλυκύτητα μιαν απόλυτη εξουσία. Έτσι η συμβουλή του αγίου επιβάλλεται ως απελευθέρωση. Σας ελευθερώνει απ’ αυτή την παραμόρφωση και την αδυναμία που βρίσκεστε, από αυτή τη δυσπιστία που βασιλεύει μέσα σας. Αισθάνεσθε αυτό που ο άγιος σάς έμαθε πως είναι δύναμη και βέβαιος φωτισμός στο δρόμο της σωτηρίας όπου πρέπει να πορευθείτε, για να σωθείτε απ’ την καταστροφή. Αισθάνεσθε ότι με τη βοήθεια του Θεού γίνεσθε η δύναμη και το φως, που προέρχονται από την ύψιστη πηγή της δυνάμεως και του φωτισμού, αλλά και η καλοσύνη, που ρέει από την ύψιστη πηγή της καλοσύνης. Φοβάστε, μήπως ο άγιος βυθίσει το βλέμμα του στη ψυχή σας, ακριβώς όπως φοβάστε, μήπως ανακαλύψουν μιαν αλήθεια, που θα σας ήταν δυσάρεστη. Αλλά όπως και να έχει, το περιμένετε σαν το βλέμμα ενός γιατρού, με αδιαμφισβήτητη αρμοδιότητα και δοκιμασμένη φιλία. Το ξέρετε, πως αυτός θα σας δώσει και τη διάγνωση και το φάρμακο το αποτελεσματικό, για να σας θεραπεύσει από μιαν αρρώστια, που αόριστα γνωρίζετε πως είναι θανατηφόρα.

Μέσα στην τρυφερότητα του αγίου, μέσα στην γλυκύτητα και την ταπεινοφροσύνη του, διακρίνετε ένα σθένος, που καμιά ανθρώπινη δύναμη δεν μπορεί να λυγίσει, ώστε να το κάνει να ξεπέσει από την καθαρότητά του, από την αγάπη του για το Θεά και τους ανθρώπους, από τη θέλησή του να δοθεί ολοκληρωτικά στο Θεό και στην υπηρεσία των ανθρώπων, για να τους βοηθήσει να σωθούν.

Όποιος πλησιάζει έναν άγιο, ανακαλύπτει σ’ αυτόν το αποκορύφωμα της καλοσύνης και της καθαρότητας, καλυμμένα με το πέπλο της ταπεινοφροσύνης, που τον κάνει πιο ελκυστικό. Πρέπει κάνεις να καταβάλει προσπάθεια, για ν’

ανακάλυψη τ’ ανδραγαθήματα των απαρνήσεών του, της ασκήσεως και της αγάπης του για τους ανθρώπους, μα το μεγαλείο του επιβάλλεται με την εμφάνιση της καλοσύνης, της απλότητας, της ταπεινοφροσύνης και της καθαρότητας, που προέρχονται απ’ αυτόν. Με την προσέγγισή του φανερώνεται κι η μεγαλοψυχία του. Είναι η λαμπρότητα του μεγαλείου της «κενώσεως» ή της ταπεινοφροσύνης. Από το πρόσωπο του αγίου ακτινοβολεί μια ηρεμία, μια αδιατάρακτη γαλήνη. Αλλ’ αυτή η ηρεμία κι αυτή η γαλήνη, κερδήθηκαν και διατηρήθηκαν με μεγάλο αγώνα, ενώ ταυτόχρονα, ο άγιος συμμετέχει μέχρι δακρύων και στους πόνους των άλλων. Ο άγιος είναι ριζωμένος μέσα στη σταθερότητα της αγάπης και του πάθους του σαρκωθέντος Θεού, γιατί αυτή η αγάπη εκπέμπεται από το Θεό, που φόρεσε σάρκα και υπέφερε για τους ανθρώπους. Αναπαύεται μέσα στην αιωνιότητα της δυνάμεως και της καλοσύνης του Θεού, που έγιναν προσιτές στους ανθρώπους διά του Ιησού Χριστού, καθώς λέγει ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής· κι αυτό, γιατί ολόκληρος είναι σημειωμένος από την παρουσία του Θεού, σαν τον Μελχισεδέκ.

Αλλά η παραμονή του αγίου μέσα στην αιώνια αγάπη του Θεού και των ανθρώπων, δεν αποκλείει και τη μετοχή του στους πόνους των ανθρώπων ή στους πόθους τους, όπως ακριβώς ο Χριστός δεν παύει να θυσιάζεται γι’ αυτούς και οι άγγελοι δεν παύουν να προσφέρουν διαρκώς τη λατρεία τους. Γιατί η παραμονή μέσα στην αρωγό αγάπη που συμπάσχει είναι μια αιωνιότητα, μια ζωντανή αιωνιότητα. Αυτή είναι η κατάπαυση, η σταθερότητα, το Σάββατο στο οποίο ζουν οι άγιοι *(Εβρ. γ’, 18- δ’, 11)*, αυτοί που βγήκαν από την Αίγυπτο των παθών. Δεν είναι το Σάββατο της απαθούς Νιρβάνα. Γιατί η ανάπαυση του αγίου μέσα στην αιωνιότητα της αδιάσειστης αγάπης, της αγάπης του Θεού προς τούς ανθρώπους, έχει τη δύναμη και να ελκύσει τούς άλλους προς το μέρος της και να τους βοηθήσει έτσι να νικήσουν τους πόνους τους με θάρρος, να μην περιπέσουν σε απελπισία. Για τούτο ο άγιος είναι ο πρόδρομος και ο υποστηρικτής της ανθρωπότητας στο δρόμο, που οδηγεί στη μέλλουσα τελειότητα των έσχατων.

Ο άγιος έχει νικήσει τον χρόνο, ενώ παραμένει έντονα παρών μέσα σ’ αυτόν. Έτσι, έχει φτάσει στη μεγαλύτερη ομοιότητα με τον Θεό, που, ενώ υπάρχει στον ουρανό, ταυτόχρονα είναι μαζί μας με τη μεγαλύτερη πληρότητα. Ο άγιος φέρει μέσα του τον Χριστό και την ανίκητη δύναμη της αγάπης Του, για τη σωτηρία των ανθρώπων.

Παρουσιάζει το ανθρώπινο είναι, καθαρμένο από τη σκουριά της κατώτερης ανθρώπινης φύσεως ή της απανθρωπιάς. Είναι η επανόρθωση του παραμορφωμένου από το ζωώδες ανθρώπινου είναι. Και η αποκαταστημένη διαύγειά του αφήνει να δει κανείς το πρόσωπο της απεριόριστης αγάπης, της απεριόριστης δύναμης και ευαισθησίας του σαρκωθέντος Θεού. Είναι η

επανορθωμένη εικόνα του ζωντανού και προσωπικού Απολύτου, που έγινε άνθρωπος. Έγινε μια κορυφή ιλιγγιώδους ύψους και τελείως οικείας προσεγγίσεως με την ανθρώπινη φύση του, που στον Θεό βρήκε την τελειότητά της. Είναι ένα πρόσωπο που εισέδυσε σ' ένα διάλογο εντελώς ανοικτό και αδιάκοπο με τον Θεό και τους ανθρώπους. Είναι η πεντακάθαρη διαφάνεια της αυγής του αιώνιου θείου φωτός, όπου η ανθρώπινη φύση φθάνει στην τελειότητά της. Είναι η ακέραιη αντανάκλαση της ανθρωπότητας του Χριστού.

πηγή: π. Δημητρίου Στανιλοάε, «Προσευχή, ελευθερία, αγιότητα», εκδ. Λειμών, σ. 55-65